

YETMİŞ YIL ÖNCE, KONYA

Ord. Prof. Dr. SÜHEYL ÜNVER

Şu görülenleri yazmak ne güzel şey. Hem de ne vatanperverlik. İşte bundan tam 70 yıl önce 1897'de Tarihçi ve Para Mutahassısı Ahmed Tevhid Bey Merhum Konya'da Temmuz ve Ağustos aylarını Meram'da biraderi yanında geçiriyor. Birgün orada kalırsa birgün de şehre iniyor. Müşahedelerini âdeta Ruzname tutar gibi, kısa ve lâkin faydalı ve bugün için tarihî önemi fazla ne gördü ise kaydediyor. Bunları çok aziz gençlik arkadaşı Sadaret Mühürdarlığı ile meşhur, tarihimize ve kültür hayatımıza meraklı Osman Ferid Sağlam'a gönderiyor.

Şimdi her ikisi de rahmetli. Osman Bey tanıdıklarından ve nazı geçen dostlarından bütün hayatı boyunca bir yere gidenden notlar, resimler, kitap ve makale yayınlarında bulunanlardan neşriyatını ister. Kendisi de müşahedelerini toplayarak bunlarla çok zengin bir kütüphane ve arşiv kurmuştur. Bunların hepsi şimdi üyelerinden bulunduğu Türk Tarih Kurumu Kütüphanesindedir.

İşte çok samimî arkadaşı Ahmed Tevhid de Konya'ya gidiyor. Konya o tarihlerde az bilinen bir yer. Hakkında çok şeyler işidiliyor, meraklılarınca Konya mühim bir şehir. İşte ondan o tarihî Beldemiz hakkında bilgi istiyor. Zira elde yazılı eser yok.

Ahmed Tevhid vefakâr çıkmış, ufak tefek işlerini yerine getirmeyi vadeden dostuna Konya'da sathi bile olsa ne gördü ise yazıyor. Bunları, 14, 22 Temmuz, 6 ve 12 Ağustos, 6 ve 16 Eylül 1313 tarihlerinde eklediği mektuplarla birlikte gönderiyor. Bir kısmı kurşun kalemle, bazıları siyah mürekkep ve kamış kalemlerle çok açık Türkçe ve edebî bir dille yazılmış bulunuyor. Daha öğretici olsun diye birkaç şema da çizmiştir. Mektuplar nasıl elimize geçti ?

Bunlar ve diğer bazı notlarıyla birlikte biraderi Ord. Prof. Dr. General Tefvik Sağlam'da kalıyor. Vefatından sonra herşeyini Verem Savaş Derneğine bıraktığından diğer evrakı içinde bulunan bu zarf da oraya gidiyor. Yazıların ehemmiyetini idrâk eden Derneğin aziz başkanı Dr. Tefvik İsmail Gökçe bize tevdi' etti. Biz de inceledikten sonra T. T. Kurumu'na yolladık.

Birer birer gözden geçirirken bu mektupları bulduk ve onların içinden tarih için bugün zaid sayılacak hususları almayarak bu toplamayı vucude getirdik ve yayın sahasına koyduk. Sayın Dr. Tevfik İsmail'e teşekkür eder, diğerlerine rahmetler dilerim.

Bu notları 70 sene önce Konya için oldukça ehemmiyetli buluyoruz. Bilhassa Konya Selçuklu Sarayı'nın bazı karanlık tarafları aydınlanmış oluyor.

Diğer mühim gördüğüm müşahedeleri hakkında şu anda kesin bir karara varıp da bir netice çıkaramıyacağım. Madem ki yazılmış, Dağarcıkta bu da bulunsun.

Bundan yetmiş sene önce, sanki düşman eline geçmiş gibi idarecilerin bilgisizlikleri ve kültürsüzlüklerinden tahribine göz yumulmuş mühim şehirlerimizden birisi de Konya'dır. Oraya nelerin reva görüldüğünü bu mektuplar acı bir şekilde ortaya panoramik bir şekilde koymaktadır. Hâla bu eski anlayışsızlıklarımız bugün de yalnız Konya'da değil bütün Türkiye şehirlerimizde devam etmektedir.

Turizm diyoruz, bugün birçok memleketler, gelenlerce aranmasından dolayı eski eserleri yola değil, nereye tesadüf ederse etsin bırakıyor ve onları onarıyor. Bu zihniyet bize henüz gelmemiştir. Halen gizli ve aşikâre yapılan tahribat durmamıştır. Bu hususlarda mahallî belediyeleri yönetenlerin ve bilgisiz idarecilerin anlayışsızlıklarının ardı arkası gelmemektedir. Bugünlerde mahallî müzenin direnmesine rağmen Kayseri kalesinden kalan bir kapının yıkılması ön görülmektedir.

Turist, harabelere ve bunları görmeğe gelir. O, tarih arar. Dünyada tarihsiz memleketler kendilerine tarih uydurmakla meşguldürler. Biz tarihimizi söküyoruz. Bunun acı mânaları vardır. İşte bu mektupları okuyun. Elinize bir turist rehberi gibi alınız. Konya'da dolaşın. Acaba kaçta kaçını göreceksiniz. Artık bundan vaz geçelim.

Bu mektuplardan artık ders alalım. Turizmin yerinde sabit ve aranan malzemesinin bir yıkık divarına dahi dokunmıyalım. Konya'ya nekadar yazık etmişiz. Bu mektuplardan bir misâl olarak okuyalım ve o gibi yerleri idare edenlere yapılanların vatanımız aleyhine bir hareket olduğunu hatırlatalım, onları ikaz edelim.

İşte mektupların Konya'yı cidden yakından görüp tesbit eden kısımları bunlardan ibarettir :

Konya'da birinci gün "9 Temmuz 1897" Çarşamba :

Hazreti Şemsi Tebrîzî'yi ziyaret ettim. Türbe sade ve güzeldir. Yanında bir cami' vardır. Kitâbe yoktur.

Şemsi Tebrîzî Mevlâna Celâleddin'i Rumi'nin mürididir. Mak-tulen irtihal etmiştir. Cesedini katilleri türbenin yanındaki kuyuya atmışlar. Mevlâna buldurup bu türbenin olduğu yere defnetmiş. Evliya Çelebi'nin başını alıp Hoy'a gittiğini yazması yalandır.

Şemsi Tebrîzî Türbesi bahçesinde iki türbe vardır. Biri üzerinde kitabe yoktur. Bu sekiz köşeli sivri türbeler tarzındadır. Selçukî devrinden kalma türbeler hep böyledir. Diğer türbe dört köşe ve üstü düzdür. Kapısı kapalı idi. Pencereden baktım, taşlarda yazılar var.

Biri Derviş İshak Bey dedi. Karamanoğulları'ndan olan İshak Bey olsa gerektir.

Bunun kapısı yanında Osmanlı âsarından ufak tefek bir kabir taşı vardır. Gayet güzeldir. Yazılar çok sık yazılmıştır.

Hava da ziyade sıcak olduğundan iyi okuyamadım. Memulüm Kanunî Sultan Süleyman Şehzadesi Sultan Mustafa evlâdından olsa gerektir.

Türbei Şemsi Tebrîzî'ye giderken yolda Şerefeddin Camii ismiyle büyük bir cami' vardır. Kapısı kapalı olduğundan içini göremedim. O, Osmanlı asarından olmalıdır.

Bu cami'in kiblesinde bir türbe vardır. Üzerinde sonradan yazılmış yazı şudur :

1293 KARAMANOĞLU İBRAHİM BEY HAZİNE DARI
YUSUF AĞA DARÜL HÂNİTİ¹

Taş üzerinde mahkûk değildir. Sıva üstüne yazılmıştır. Bunun da dahilini göremedim. Sokaktan balâdaki yazı görülüyor.

Kapı camii isminde bir camie girdim. Halı, kilim, envai seccade ile mefruştur. Divarlarında zararsız yazılar vardır. Lâkin yenidir.

Konya'da ikinci gün :

Mevlâna'yı ziyaret ettim. Türbei şerifenin kubbesi nukuşunu Sultan Bayezid'i Sanî yaptırmış. Gayet güzel iki üç kandil vardır. Seccadeler de güzeldir. Yine bugün Alaüddin Camiini ziyaret ettim. Bir kapısı vardır ki enfes âsardandır.

¹ 1293 (1876).

Camiin ittisalinde Selçukî pâdişahlarının türbesi vardır. Türbedeki Kûfî Kelâmı Kadim dört cild üzeredir. İsfahan'da 383² tarihinde yazılmıştır.

Konya'da dördüncü gün :

Bugün çok gezdim. Selçukluların enfes âsarını gördüm. Alâüddin köşkü ki yerliler "Taht" diyorlar, lâtifdir, harab olmuş. Haricindeki çiniler, kısmen dahildekiler umumen yok olmuş. Cüzi tamir ile mükemmel bir eser olur. Karataylar medresesi türbesi kapısı enfesi nefaisdendir. Görülmekle olur, tarif muhal gibidir.

Gerek türbe, gerek dershane âlâ çinilerle tezyin edilmiştir. Çinilerin kısmıa'zâmı çalınmış, yahud düşmüş, kaybolmuş. Bunlar Alâüddin köşkünün sağ tarafındadır.

Alâüddin köşkü sun'î bir tepenin Şimâle müteveccihen durulduğu halinde sağ cenahındadır.

Bu tepenin etrafı vaktiyle surlar ve hendekle muhattır. Sur harap olmuş ve hendek haylı dolmuştur. Tepenin şimalinde ince minareli medrese camii vardır. Minaresi iki şerefeli ve yüksektir. Kapının üzerinde İna Fetahna .. suresi gayet güzel bir tarzda yazılıdır. İçi çinilerle müzeyyendir.

Buradan biraz ileri doğru gittim. Kalenin bakiyyesinden bir kapı yeri gördüm. Yıkıyorlardı. İsmi sordum, Zindankale, dediler.

Buradan ileri doğru gittim. Turgut kabirlerini gördüm. Az daha ileride Sadrüttin hazretlerini ziyaret ettim. Bunlar şehir haricindedir.

Ba'dehu şehre avdetle Hıristiyan mahallesi arasında kalmış olan sırçalı medreseyi gördüm. Gayet yüzel çiniler, Kûfî ve sülüs yazılarla müzeyyendir...

Altıncı Gün :

.... Gelelim Meskûkâta: Henüz ciddî taharriyatta bulunmadım amma galiba Osmanlı meskûkâtı güç bulunacak. Bir tarafta biraz Yıldırım Bayezid akçeleri gördüm. Hüsnü halde muhafaza edilmiş. Yazıları tarihleri iyidir. Kırkar paraya iki adet aldım. Daha bulmasını tenbih ettim. Henüz Selçukî paralarından da birşey bula-

² 383 (993).

madım. Bugün taharriyatta devam edeceğim. Burada İslâm meskû-kâtını ekseri eritiyorlarmuş. Yazı ve yazma kitap bulunmazmış. Daha taharri de etmedim.

13 Temmuz 1313³ Konya'dan :

(Zeyl)... Bugün Sultan Selim Camii'ni ve ittisalindeki Yusuf Ağa Kütüphanesini gördüm. Camii şerif üzerinde kitabe yoktur. Kütüphanenin kapısı cami' içindedir.

Kütüphanenin kitabesi vardır. Osmanlı âsarındandır. 1209⁴ tarihinde bina edilmiştir.

Biraz da çarşıda antika taharri ettim. Yalnız bir akçe gördüm. O da silik idi. Bugün akşama doğru Sahip Ata Cami' ve türbesini ziyaret edeceğim. Hepsi alıyyülâlâdır.

Konya'da altıncı gün 14 Temmuz 1313 Pazartesi :

Yavuz Sultan Selim Camii, ittisalinde kütüphane. Cami' iki minarelidir. Bundan başka Konya'da iki minareli cami' yoktur.

Kütüphane zararsızcadır. Yusuf ağa yaptırmıştır. Yusuf ağa Sultan Selim-i Sâlis ricalinden meşhur kethuda Yusuf Ağa olsa gerektir. Ziya Paşa Merhum da bu kütüphaneye birkaç kitap ihda etmiştir.

Yedinci gün 15 Temmuz Salı :

Salı günleri Meram'da vakit geçiriyoruz. Meram, dağlık bir dere içinde iki tarafında tepeler çıplaktır. Ağaçları olsa daha şirin görünürdü.

Meram'da üzüm bağları çoktur, amma üzümleri o kadar iyi değilmiş. Henüz koruk halindedir. Zerdalisi çok, şimdi mevsimidir. Elma, armud, erik, ceviz de vardır.

Meram'da müteaddit mescidler, mektepler vardır. Bir de cami'. Çiftahamam ile beraber bu cami' Karamanoğlu âsarındandır. Cami üzerindeki kitabeden anlaşılan Mehmed bin Alâüddin bin Karaman zamanında yapılmıştır. Hamam Mehmed Beğin oğlu İbrahim'in eseridir.

Zararsızcadır. Bu cami yanında bir türbe, bir de vaktiyle mescid, sonra mektep. Şimdi de muattal bir yer vardır. Mihrabında yazılar da var amma iyice tetkik edemedim. Türbeyi görmedim.

³ 1313 (1897).

⁴ 1209 (1794 - 95).

Sekizinci gün 16 Temmuz Çarşamba :

Pirî Paşa Camiini ve türbesini ziyaret ettim. Minaresinin kısmı âlisi harap, Cami' küçüktür. Mihrab üzerinde çok yazılar var. Selçukî âsarından buraya nakledilmiş olsa gerektir. O kadar badana vurmuşlar ki, yazılar okunmıyacak bir hâle gelmiş. Âyatı Kurâniye olması memeldür. Menber tahtadandır.

Kapı üzerindeki mermer kitabe :

آصف سلطان سلم سليمان
کرد بنیان این مقام ...
پیری پاشا جمال ذو العطا
کشت تاریخرا بیوت اتقیا

Pirî Meşahiri Vüzerai İzamdandır. Hasköy yakınındaki Pirî mahallesi de mumaileyhin âsarındandır. Türbe, küçük, karanlıktır. Selçukî tarzındadır.

Sandukanın başında Mevlevî külâhı mevzudur. Türbenin içine giremedim. Güherçile fabrikası önünde dört adet mermer taştan arslan resmi vardır. Bunlardan ikisi büyük, diğerleri küçüktür. Biri galiba Alâüddin köşkünden getirilmiş. Büyüklerin ağzından kan renginde boya vardır.

Bugün Sahib Ata cami'ine gittim. Sahib Ata Kesirül hayrat bir vezirdir. Selçukî sadrîa'zamlarına sahib deniyormuş. Bir aralık Osmanlılarda da sadrîa'zamlara sahib-i devlet derlermiş (Cezmi Mukaddemesine nazar buyrula). Sahib Ata Camii şehrin Meram'a gidecek yol cihetinde baş tarafdadır.

Caddede bulunan camiin kapısı Karataylar (Karatay) medresesi kapısının bir nümune-i diğeridir.

Sahip Ata Kapısı daha gösterişlidir. Cami' dört köşe tulânî, üstü müstevîdir. Mihrabı çinidir. Lâkin yazı yoktur. Minberi tahtadandır. Cami'in kible tarafında bir kubbe altında Sahib Ata ve ailesinden beş kişi medfundur.

Sahib Ata'nın ismi Fahrüddin Ali'dir. Sandukası çinidir. Gayet güzeldir. Tarihi vefatı 684⁵'dür. Türbeyi 682⁶'de yaptırmış. Bunun yanında iki sanduka vardır. İsim yerleri kırılmış. Bunlar da çiniden. Üzerlerinde âyatı Kurâniye yazılıdır.

⁵ 684 (1285)

⁶ 682 (1283).

قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز

قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز

تکلیف مریع
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز

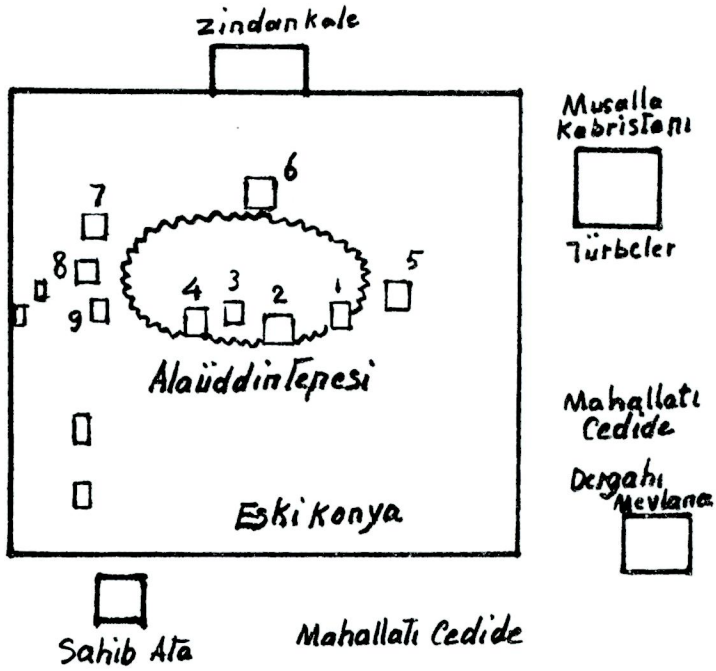
Ahmet Tevhit Bey'in Konya'dan 6 agosto 1313 (1897) de gönderdiği mektubun ikinci sayfası (Kurşun kalemlle)

تکلیف مریع
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز

تکلیف مریع
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز

تکلیف مریع
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز
قندهاره اوله شکرکون ۹۱ قونز

Ahmet Tevhit Bey'in Konya'dan 12 agosto 1313 (1897) de gönderdiği mektubun ikinci sayfası (Siyah mürekkeple)

- 1 - Köşk harabesi.
- 2 - Alaüddin camii ve Türbesi
- 3 - Saat Kulesi
- 4 - bir birine müttasıl Ermeni ve Rum kiliseleri
- 5 - Karataylar medresesi
- 6 - ince minareli medrese
- 7 - Abdül mü'min raescidi
- 8 - Kütüphane iken Belediye gaz d.
- 9 - Durşun Bey camii

Ahmet Tevhit Bey'in Konya'dan 6 ağustos 1313 (1897) tarihli mektubda sağdaki krokinin izahı

Sahip Ata'nın ayak ucunda üç diğer kabir vardır. Birincisi kızıdır. İsmi Neliketül Ma'sume Ha...⁷. Yazılar girift olduğundan Nurha, Canur'mi okumak lâzım geleceğini halledemedim.

Bunun yanında El Şehidül Maktul Şemsüddin bin Mehmed bin Ali (yani biraderi) medfundur. Bunun yanındaki sandukanın hiçbir tarafında yazı yoktur. Diğer ikisinin de yalnız isim yerlerinde yazı vardır. Türbenin cenubunda Tekke bulunmaktadır.

Türbenin kubbesi divarları pencereleri çinilerle müzeyyendir. Hele tekkeye bakan bir pencere çiniden yapma kafeslidir. Bu pencere üstünde çini üzerine bir beyit muharrerdir.

Tekke ki şimdi mescid diyorlar. Kubbeli ve çinili bir binadır. Mihrabında taş üzerine mahkûk yazılar vardır. Kubbesinde bulunan çiniler yazılıdır.

Dokuzuncu gün : 17 Temmuz Perşembe.

Şemsi Tebrîzî'yi, Mevlâna'yı ziyaret ettim.

Mevlanâ türbesi civarında iki türbe vardır. Biri Mîri Mîrandan Murad Paşa kerimesinindir. Diğeri Sinan Paşa'nındır.

Sinan Paşa'nın kitabesi mermer üzerinedir. Üzerinde bir kıt'a vardır. Şerefeddin camiini gördüm. Osmanlı Âsarı Mimariyesinden olsa gerektir. Kitabe yoktur. Güzelce bir camii şerifdir.

Onuncu gün : 18 Temmuz Cuma.

Meram'da vakit geçirdim. İkindiden sonra Dedebağı nam mahalde Mevlevilerin icrayı âyinini seyrettim. Çayır üzerinde devran oldu. Temmuz ve Ağustosda Mevlevî dervişleri Dedebağı'na tebdili-havaya gelirler imiş.

Onbirinci gün : 19 Temmuz Cumartesi.

Hacı Hüseyin Camii'ni gördüm. Karamanoğulları devrinden kalmadır. Mihrabında yazı yoktur. Minberi tahtadır. Kible divarının dışarısında bir kitabe, bir de güneş saati vardır.

Bu cami'de büyük kıt'a bir levha vardır. Kâğıt üzerine oyma yazılar vardır, güzeldir.

Eski Bedesteni gördüm. Kanunî Sultan Süleyman zamanında yapılmıştır. Bir aralık Askerî debboy olmuş, şimdi Belediyenin hırda-

⁷ Metinde حالور gibi yazılmış. Hatun okunabilir mi bilmem?

vatu ile bir de kale harabelerinden toplanılan mahkûk ve musavver taşlar mevzu'dur. On sekiz parça kadar taş vardır. Bunlardan üç adedinin yazılarını istinsah ettim. Roma veyahut Yunan Devrinden kalma kabartmalı güzel mermer üzerine resimler varsa da yazı göremedim.

İnşallah vakit buldukça meşhudatımı ve kitabeleri bir risale şeklinde yazacağım. İstanbul'a avdetimde okumak üzere zâtiâlinize de veririm...

MERAM'DAN 22 TEMMUZ 1313⁸

Konya'da onbeşinci gün : 23 Temmuz.

Konya'nın eski mahallâtının kısmı a'zamında Hıristiyan mahalleleri teşekkül etmiş olduğundan ne kadar mebanii atıka varsa hemen hıristiyan mahalleleri içindedir. Eski şehrin bir tarafına da Tatar muhacirleri iskân etmişler, bunlar arabacılık ederler. İstikbâli parlak bir mahalledir. Zira İstasyona karıbdır. İstasyon şehrin Şimali Garbîsine düşer. Şehre bir çeyrek kadar sürer. Lâkin muhacir mahallesine yakındır.

Konya'nın kale duvarlarından pek cüzî eser kalmıştır.

İstasyona açılan şose kalenin Garp duvarı Hendeğinden geçerek İstasyona gider. Amma ne hendek kalmış, ne duvar.

Eski Konya murabba' müstatil şeklinde olduğu âsarından anlaşılıyor. Şimdiki Konya Şark'a ve Cenub'a doğru tevessu etmiştir. Eski Konya'nın Şimali hemen hemen terkedilmiştir.

Alâüddin tepesi sunî bir tepe olup şehrin en mürtefi' mahallidir. Bunun da en yüksek mahalli yirmi metreyi tecavüz etmez. Tepesinin üzerinde hane yoktur. Etrafı surla muhattır. Amma sur kısmen yıkılmış etrafındaki hendek dolmuş olduğundan tepenin eteklerinden ileriye doğru hıristiyan evlerinden tecavüz vukû' bulmaktadır.

Alâüddin tepesinde (ş. 1) köşk harabesi, (ş. 2) Alâüddin Camii ve türbesi, (ş. 3) saat kulesi ki bir kadim kilise olsa gerekdir (ş. 4). Birbirine muttasıl Ermeni ve Rum kiliseleri mevcut olup başka bina yoktur. Arsayı hâliyedir.

⁸ Mektubun son satırlarında şu kayıd vardır: ... Geçende Edirne'de madrub bir Mehmed Çelebi Akçesi aldım. Pek temiz değilse de fena da değildir. 816. tarihli (1413).

Mebanii Kadime hep bu tepe civarındadır.

(§. 5) Karataylar Medresesi Şark tarafına düşer.

(§. 6) İnce minareli medrese,

(§. 7) Abdül mümin mescidi. Kapısını açık bulup göremedim.

(§. 8) Şimdi Belediyenin gaz deposu, mukaddema kütüphane imiş.

(§. 9) Dursunoğlu camii. Osmanlı tarzı mimarisindedir. Yeni tamir olunmuş.

Eskiden kütüphane denilen bina yüksek kubbeli güzel bir binadır, cüzî bir tamir ile yine güzel kütüphane olması mümkündür.

Konya'da medrese çoktur. Hattâ Salnâmede adedi altmış altı olmak üzere gösteriliyor. Musanna'ları Karataylar ve İnce Minareli medreselerdir. Diğerleri toprak binadır.

Cümlesini göremedim. Bazılarının isimlerini pek tumturaklıdır.

Muzafferiyeye, Atai İlahiye, İrfaniye... İlah.

Bukadar tafsilâta sebep Hatuniye nâm Medresede gördüğüm bir minaredir. Bu medrese topraktır. Minare medresenin içinde kalmış. Alâüddin evvel zamanında 627⁹ tarihinde bina olunmuş. Minare taştan yapılmış. Çinilerle tezyin edilmiş amma harabe yüz tutmak üzeredir.

Medreseyi sonradan bir hanım yaptırmış. İsmi Hatuniye olmuş.

Minarenin yanında bir mescid varsa da bu da medrese gibi yenidir. (Bu minareyi Fransız görmemiş)¹⁰.

Arslan taş mahallesinde bir mescid vardır. Bu mahallenin bir tarafı İslâm bir ciheti Hıristiyan mahallesi olup hududu teşkil etmektedir. Hattâ bir aralık galiba bu mescidi Hıristiyanlar hane gibi kullanmışlar. Sonra istirdad edilmiş. Üzerine bir kitabe var. Tarihi 607¹¹.

Müsyö Huard'ın kitabında bu kitabe varsa da Emîr Ali'yi لعرا okumuş Halbuki Emîr pek güzel okunuyor. Ali de şöylece ayandır. Bu mescid Alâüddin tepesine yakındır.

Bugün tekrar Karataylar medresesine gittim. Mescid ve türbeyi gördüm. Mescid çinilidir. Türbede çiniden eser kalmamış. Zannım vaktiyle çinili olmasıdır. Burada medfun olan Karatay deniyorsa da

⁹ 627 (1239).

¹⁰ Huard olmalı.

¹¹ 607 (1210)

asıl ismi kim olduğu meçhuldür. Türbede mescidde birer Kelâmı Kadim varsa da yazıları o kadar lâtif değil. Mesciddekinin tarihi 636¹² dır.

Türbedekinin tarihi silinmiş. Fakat bunun rahlesi gayet güzeldir. Güzel nukuş arasında “Âyetel Kürsî” etrafında yazılı olup ortasının bir tarafında hattı Kûfî ile “El Mülk” diğeri cihetinde “Lillah” muharrerdir. “Ameli Abdullah bin Süleymanün Neccar” diye amilinin ismi muharrer ise de tarihi yoktur.

Lâtife: Bizim mahallenin İmam Vekili Kanbur Mehmed Efendi’dir, der ki:

— Anneme söv (şetm et), bir tarih at. Bu adam bir tarih ataydı, annesine söğmek değil, kendisine, aba’ ve ümmehatına bile Fatiha okurduk.

Bu medresenin karşısında diğeri bir medrese mevcuttur¹³. Vaktiyle bu da diğeri gibi müzeyyen imiş. Bunun da bir mescidi ve türbesi vardır. Amma şimdi umrandan hiçbir eser kalmamıştır. Burada medfun olan Abdullah bin Karatay imiş diyorlar. Bu medresenin mütevellî ve müderrisi Çelebi imiş. Bir vekil ile idare olunur. Bu mescidin dışarında bir kaç çini parçası kalmış.

Konya’da 16 ıncı gün. 24 Temmuz.

Her perşembe günü Şemşi Tebrîzî’yi ve Mevlâna’yı ziyaret etmek mutadımdır. Dergâhı Mevlâna ve tevabii hep Osmanlı âsarıdır. Matbah olduğunu sonradan öğrendiğim kapı üzerinde şu kitabe vardır :

Birinci satır : عمر هذا البنا في ايام دولة السلطان سليمان خان بن سلطان سليم خان
اطال الله عمره بالامن والامان دستور

İkinci satır : 14 المظم ابراهيم پاشا المفخم ادام الله اقباله بالنعم
15 لروح حر (14) المرحوم الشهيد المحتاج الى رحمة الله الحميد في سنة اربع
وثلاثين و تسعمائة (15)

Miri Miran’dan Murad Paşa Kerimesi Türbesi olup şimdi kütüphane ittihaz edilmiştir. Sanduka Ortada mevcuttur. Etrafında

¹² 636 (1238).

¹³ (Konya.. Karatay Darüşşifası.)

¹⁴ Ahmed Tevhid Bey bu iki kelime için “Mânasını anlayamadım, okuyamadım” diye şerh vermiş.

¹⁵ 934 (1527 - 1528).

kitap dolapları vardır. Bu Murad Paşa ihtimalki Kuyucu Murad Paşa olmalıdır.

İşaret ettiğim Sinan Paşa'nın Türbesidir, kitabesi :

یرن حق ایلسون کلزار جنان	ایتدی دنیادن سنان پاشا کذر
اولوب کوی شهیدانه روانه	سنان پاشا جان عزیز وروب
جاننه الله رحمت ایلسون	دیدى براکسیکلی تاریخی آنک
محل سنان پاشا مصر جنانه	او یوسف احسن سیرته تاریخ

982¹⁶

Bu iki kıt'anın ortasında: Tarihül Vefat, Valiyya Tarih cümleleri Taşrada kapısı yoktur. Yani kapısı türbenin dahilinedir.

Kitabe taşrada :

Hasan Paşa itti rihlet cihandan
Alem kaldırdı Mülkü cavidâne
Dedi Târihi fevtin Hatifi gayb
Ola cânına cennet âşiyâne

Konya'da 17 inci gün. 25 Temmuz.

Meram'da. Sabahleyin şiddetli sıcak. Öğleye doğru yağmur yağmak emareleri uzaktan uzağa gök gürlemeleri işidilmekte idi.

Cum'a namazını Meram camiinde kıldıktan sonra bir yere gittim. Bizimle o zatin ikametgâhu arasında Meram deresi vardır.

Geldiğim zaman Meram'da beş gözlü büyücek bir köprü gördüm. Acaba bu köprüyü süs için mi yaptırmışlar, diyordum. Meğer süs değilmiş lüzumu varmış. Öğleden sonra sel geldi diye bağıştılar. Seyrine dere kenarına indik. Sel tedricî artmakta ve suyun yüzü kâmilen dolu ile mestur bulunmakta idi. Doludan biraz aldık. Büyüklüğü fındıktan büyük idi. Meram'a ne yağmur yağdı, ne dolu düştü.

Biz suyun beri tarafında kaldık. Ötekiler diğer tarafta kaldı. Su çoğaldıkça çoğalıyor. Tepeden seyrediyoruz, amma endişeli surette. Zira su eve kadar gitti. Ya daha ilerlerse, divarlar toprak. Dıvarları oyarsa halimiz neye müncer olacak, endişesi zinhimizi tahriş ediyordu.

Saat ona doğru su azaldı. Eve gittik. Hava bulanık....

¹⁶ 982 (1574).

¹⁷ 812 (1409).

Konya'da 20 inci gün 28 Temmuz Cumartesi :

Konya Hükûmet konağı civarında Hacı Hasan Camii dahilî tezyinatından sade oymadan gayet güzel büyük bir yazı levhası var.

Kible dıvarının taşra tarafında bir kitâbe, bir de güneş saati var.

Kitabe Karamanoğlu devrinden. Tarihi 812¹⁷ dir.

Abdül Mümin mescidini haricen eski kütüphaneyi (şimdiki gaz deposu) Tursunoğlu camiini ve bu civarda harap bir türbe ile bir mescidi gördüm.

Şimale doğru giderek harap mescidler buldum. Birisi üzerinde kitabe var. Amma tarihi yok.

Yine bu civarda üzeri oymalı bir mescid kapısı gördüm. Mescidin ismini soracak adam bile bulamadım. Bu taraflar eski şehir yeridir.

Eski şehirin Garp tarafına gidersek bazı harap mescid ve türbeler var. İstasyona küşad edilen cadde ile gelerek yine şehre dahil oldum. Yine mescidler, türbeler gördüm amma isimlerini öğrenemedim.

Mermer kitabeleri de yok idi.

Yalnız sivri türbelerden birisinin üzerinde hitabe var. Amma bozulmuş galiba. Karamanoğullarından İbrahim Bey'in oğullarından birisinin kabri olacak. İbrahim ve bir de bundan evvel Nuredd "in" okunuyor.

21 inci gün 29 Temmuz Salı :

Şehrin Şark tarafına doğru gittim. Uzun ve geniş bir cadde buldum. Zaten Konya'nın ekseri caddeleri tulanîdir. Bu caddede bir mektep ve kapısında eski bir kitabe gördüm. Hoca yokmuş. Çocuklar başıma toplandılar. Kitabenin aynını alıncıya kadar haylı ta'ciz ettiler. Kitabenin tarihi 687¹⁸ dir.

Buranın ismi pek tuhaf. Şeyh Alman mektebi. Bir de türbe var. Türbenin kapısında da kitabe var. Orada Şeyh Alman ismi de muharredir. Üçüncü ehli salib ki Alman İmparatoru Frederik Barbaros (Yani Kırmızı Sakal) kumandasında idi. Konya'yı zabtetmişlerdir. O vakit Selçuk Padişahı Kılınç Arslanı sanî idi.

Zannı acizîye göre o vakit bir Alman ihtida etmiş ve onun ahfâdından biri ceddine yahud Ebelced, ya Ceddul Ceddine nisbetle Şeyh Alman'a tekallüb eylemiş olmalı.

¹⁸ 687 (1288).

Buradan ileri cadde uzandıkça uzanıyor. Galiba bağlara kadar gidiyor.

Kışlaya ne taraftan gidileceğini öğrendim. Kışlaya gittim. Kışla usulü cedide üzere yapılmış bir binadır. Burada asakiri nizamiye olmayıp Redifler de harpte bulunduğuandan kışladan on nefer mevcut olduğunu kapıda bulunan bekçi söyledi. İçerisine giremedim. Kışlanın önü geniş arsadır.

Bina cebhe divarında altı arslan resmi vardır. Bunlardan bazıları güzel hak've naht edilmiştir. Hattâ birisinin alt taşında âsarı Yunaniyeden musavver bir taştır ki kabir taşı olması memüldür. Üzerinde Rumca yazılar var. Resimler de var. Fakat ince bir iş değildir.

Kışlanın cenubunda büyükce bir cami' vardır, haraptır. Bu camiin mermer kitabesi var. 1235 (1820)¹⁹ da Hüseyin Paşa isminde bir vali yaptırmış. Bu kitabeden anlaşılan vaktiyle burada bir saray varmış. Ahaliden bir zat hükümet konağının da bir aralık burası olduğunu söyledi. Kışlanın arkasında Evkafı Celâliye'den bir çayır ve çayırın öbür tarafında da eski bir köşk var imiş. Bunları henüz göremedim.

Leyalii mübareke ve mukaddesede Çelebi Hazretleri tarafından (Burada Çelebi'ye Aziz derler) memurlara bir ziyafet veriliyormuş. Bu akşam da mevlid olmakla biraderle beraber bendeniz de gittim. Hattâ salı günleri şehre inmez iken yevmi mezkûrda şehre de indik. Ziyafet mükellef idi. Taamlar nefis idi (listesi: Çorba, et, börek, ırmik helvası, bamye, badincan, kırmızı domates dolması, fasulye, mahallebi, pilâv, hoşab). Mevlidi Şerif okundu. Bendeniz mevlid okunurken tam merkadi Mevlâna'nın müvacehesinde bulunuyordum.

Beş adet kandil var ki misli müzahanedeki cam dolaplarda vardır. Şişedir. Üzerinde mavi yazılar vardır. İki adedi yazısızdır...

Yine yevmi mezkûrda Konya'da bulunan beş kütüphaneden birisi olan Zincirli Medresede kitapları gördüm. On beş cildde Tefsiri Kurtubî vardır. Diğer kitaplar ufak tefek şeyler olup adedi iki yüz otuzu bulur, zannederim.

... Burada Hıristiyan pek azdır. Kırk elli sene evvel daha az imiş. Şimdi bulunanlar Kayserili, Niğdeli ve sair civar kasabalardan gelmedir.

¹⁹ 1235 (1820).

Konya'da 22 nci gün 30 Temmuz Çarşamba :

Nakiboğlu camii. Mihrap çinili Kubbesiz. Minber tahta. Minare taş. Minare kapısında kitabe :

ز هاتف می شنیدم مصرع تاریخ بنیادش
بکن اکه ز کلبانک بلال ارباب طاعتوا

Camiin yanında medresesi de vardır. Gerek cami' gerek medrese Osmanlı devri ve yeni âsardandır. Çinilerden başka şayanı dikkat birşey yoktur.

Alâüddin cimiine gittim. Müezzin mahflinde bir Kelâmı Kadim var.

Kıtası büyük, yazı o kadar güzel değil amma tarihi kadimdir. Katebesi berveçhi atidir :

کتبه العبد الضعیف ابو عبدالله
محمد بن احمد بن يوسف السمرقندی غفر
الله له فی يوم الاحد ثالث والعشرين
جمادی الاخر سنه اثني عشر ستمائة

23 üncü gün 31 Temmuz Perşembe :

Dün ve bugün Hukûmet Konağına civar Selçukî âsarından olması muhtemel ve güzel çinilerle müzeryyen mihrabı bulunduğu rivayet olunan sırçalı mescidi görmeğe gittimse de kapısını açık bulamadım. Taşrasında kitabe yoktur. Sokak cebhe dıvarında çini parçalarından eser görülmektedir. Mürürü eyyam ile mahvolmuştur. Sırça medrese bu mescide uzaktır. Sırça medrese âsarı nefisei Selçukiye'den olduğuna evvelce yazmışım.

25 inci gün 2 Ağustos Cumartesi :

Bugün yine Alâüddin camiine gittim. Türbenin üzerinde bir yazı buldum. Mösyö Huard bunu görmemiş. Türbenin yanında bir güzel bina daha vardır. Bunda yazı göremedim. Fakat kapısı musanna'dır. Altı sahrınçtır. Türbedarın kavlince burası vaktiyle Selçukluların Meclisi Vükelâ odası imiş. Bendenize kalsa İstanbul'da olduğu gibi Padişahlar abâ ve ecdadını ziyarete geldikçe oturmalarına mahsus köşkler kabilinden olmalıdır. Saraya civar olmakla meclisi müşavere olmak ihtimali de vardır. Türbenin üzerindeki kitabe :

امر بعمارة السلطان المعظم عز الدنيا والدين ... المسلمين ... الملوك وال سلاطين قاتل كفره
سلطان بلاد الروم ... ابو الفتح قلعج ارسلان بن مسعود بن قلعج ارسلان ناصر امير امير المؤمنين
عز الله .

Evvence de ifade etmiştim. Bu türbe ehram şeklinde ve sekiz köşelidir. Her köşede birer farisî beyit varsa da okunmıyacak surette bozulmuştur. Bir mısraın sonu güzel bir medhi şamdır.

بلبل ارباب کار زار

Bu beyitlerin üzerinde mavi çini üzerine beyaz yazı ile kabartmalı Âytetel Kürsî var imiş. Yalnız şu âyetleri havî olan parçalar kalmış. Bunların üzerine sarı badana urulmuş, güzel değil mi ya?
لا تأخذه سنة ولا نوم له مافی السموات والارض ... ذى الذ ... مابین ايديهم وما ...

Türbenin içinde levhalar seccadeler vardır. En güzel seccadeyi ki Alaüddin'in olduğu, rivayet olunuyor. Valilerden birisi aşırılmış. Haylı paraya satmış. Amma camiin tamirine muvaffak olduğundan dolayı bu sirkatini affetmek sezâvâri şime-i insaniyettir diyorum.

Altun yaldızlı çelik bir asa, bir de gürz tâbir ettikleri âleti harb türbenin bir penceresinde duruyor. Asa iki parça olmuştur. Levhalardan pek eskileri yoktur.

26 ncı gün. 3 Ağustos 1313 Pazar :

Saat sekizden sonra Meram'dan Manastır nam mahalle gittik. Acib bir yerdir. Konya şehrinin şimaline düşer. Bir dağ içinde oyulmuş büyücek bir kilise. Yanında odalar var.

Büyük kilsede Bizantin yazılı bir kabir taşı var. Ecnebî seyyahlar bunun fotoğrafını almışlar. Yazılar gayet sık olduğundan okuyup istinsah edemedim. Bundan maadâ ziri zeminde bir yer var.

Mevlâna Celâleddin bir defa buraya gelmiş, yirmi gün çile çıkarılmış. Mihrabı var. Mihrabında Ya Hazreti Mevlâna Celâleddin. Siyah mürekkeple yazılmış. Üç dört arşın murabbaında karanlık bir yerdir. Bir kibrit yaktıktan sonra mihrabı ve yazıyı görebildik. Manastırın etrafında müteaddid oyuklar vardır.

Bunlar akvamı kadime mesakini, yahud kabirleridir. Acaib şeylerdir. İnönü, Bozoyük ve نصیق کوكجه de bu yapma mağralardan vardır. Manastır taşrasında iki de ayazma mevcuttur. Rumca kitabeler varsa da tarihleri yenidir. 1861, 1865, 1892, 1894.. İla.

29 uncu gün 6 Ağustos Çarşamba :

... Alâüddin'in sağ "Şark" tarafındaki mahallâtı kadimeye gittim. Birkaç eski mescid gördümse de ancak birisinde kitabe görebildim.

Mahallâtı mezkûreye giderken Alâüddin köşkünün önünden geçtim. Köşkün penceresi atrofında çini üzerine muharrer kitabeyi istinsah etmeğe çalıştım. Ekseri çiniler düşmüş.

Köşk cüzi masrafla mükemmelen tamir olunur. Sururî Paşa Alâüddin camiini tamir ettirdiği gibi bunu da tamir ettirmek istemişse de infisâli vukuuna mebnî muvaffak olamamış.

Köşkün yazıları :

... الاعظم سيد السلاطين العرب والمعجم ... عز ... فخرالسلاطين في العالم ...
... قلج ارسلان ...

Çiniler mavi ve üzerindeki yazılar beyazdır. Serveti Fünun'da köşkün fotoğrafı ve bu kitabe vardır. Lütfen tatbik buyurarak eğer okunabilmiş ise bendenize de bildiriniz.

Köşkün az ilerisinde bir sokağa saparak bazı eski mescidler gördüğümü balâda arzetmiştim. Bir de bir tekke gördüm, biraz da güldüm. Siz de güleceksiniz. İsmi süd tekkesi.

Südü kesilmiş kadınlar buraya gelir, ziyaret ederler. Sonra südleri gelirmiş. Tekkenin şeyhi de galiba kadın. İçeride üç kabir varmış. Ziyaret edeyim dedim. Karılara mahsusdur diye bırakmadılar. Kitabeye yokmuş."

"Bu süd tekkesinden az ileride bir mescid var. İçini göremedim.

Kapısında bir taş kitabe var. Dıvarlarında çini parçalarından biraz tezyinat kalabilmiş. Kitabe :

عمر هذا المسجد في ايام دولة السلطان الغالب عز الدنيا والدين ابو الفتح كيكافوس بن
كيخسرو برهان امير المؤمنين العبد الضعيف المحتاج الى رحمة الله زين الدين بشاره ... السلطاني
في خامس العشر جمادى الاول سنة عشر ستمائة²¹

Beşareden sonra şöyle bir yazı var. احرمد

Beşare Selçukî vüzerasından olup Alâüddin Keykubad Evvel aç bıraktırarak öldürtmüş. Sebebi Alâüddin'i hal'a kıyam etmeleridir.

²¹ 610 (1213).

Buradan ileri gidilirse eski kal'a haricine çıkılıyor. Kal'a temellerinden belli olacak derecede eser kalmış kalmamış gibidir. Şehrin bu ciheti ıssızdır. Eski kale haricinde de mahalle yoktur. Sivri türbelerden bir kaç adet vardır. Az aşağıda musalla görünür.

Beşare mescidi önünden Şimal'e doğru ilerliyerek bir türbe gördüm. Harabe yüz tutmuş. Bir dıvardan atlıyarak türbeye doğru haifane ilerledim. Havfim yılan ve sair semli haşerattan idi.

Kapısını açık buldum. İçeri girdim. Üç kabir var.
Birisinde yazı yok. Diğerlerindeki yazılar :

Ortadaki kabir

وفات المرحوم السعيد الشهيد

.....

ابن محمد التاج وزیری تقمه الله
بنفرايه الشهور بارده جمادى الاخره
سنه ثمان و ثلاثين و سبعمائة

Soldan birinci kabir

انتقل من دارالفنا الى دارالبقا
المرحوم المغفور شيخ حورى
ابن محمد دانش تاج وزیری جد
خمتده الله بنفرايه
عشرين رمضان سنه ثلث ربعين

Mösyö Huart bunları görmemiş.

Daha yazılar var idi, amma yazamadım. Bu türbenin ittisalinde iki harap bina vardır. Biri mescid, diğeri medrese veya tekke olmalıdır.

Bu türbenin karşısında bir mezarlık var. Orada Selçukî devri kabirlerinden birkaç adet gördüm. Amma cesaret edip de gidip okuyamadım. Bir daha gidebilirim okuduklarımı yazarım.

Karataylar medresesinin alt tarafında bir tekke var. Adı, Ali Gav tekkesidir. Şimdi beктаşılar zabtetmiş. Yanında bir mescid var, harap.

Türbeyi Akif Paşa tamir ettirmiş. Bir levha var. Üzerinde manzum yazılı bazı beyitleri berveçhi atıdır:

1 Sultan Ali Gav Veli	Nadir menendi bir veli
2 Piri anın Kerrar Ali	Lâzımdır olmak mülteci

9 Tecdid olundu dergehi Hemd et Reşida sen dahî
10 Ettin bu babda hizmeti Oldun ana sen mültecî

“Reşida” Şurayı Devlet âzasından Hacı Reşid Bey’dir. Bektaşılıkla müştehirdir.

Erbabı vukufun beyanına göre Ali Gav, Hacı Bektaş’dan çok mukamdendir. Konya Fatihidir, deniyor. Halbuki Bektaşılar Hacı Bektaş halifesidir, diyorlar. Burada Bektaş pek azdır.

32 inci gün Cumartesi 9 Ağustos :

Dergâhı Mevlâna kütüphanesini ziyaret ettim. Temmuz ve Ağustosta dedeler Meram’da tebdili havada bulunuyorlar. Türbedar da dede olmakla şimdiye kadar görmemiş idim. Bugün de bir hüsnü tesadüfle gördüm. Bir zâtın hatırı için mahsus açılmış.

Bir beş yüz kadar kitap var. Kütüphane binası bir türbedir. Miri mirandan Murad Paşa kerimesi medfundur.

Kütübü mevcudenin ekseri Mesnevî ve şerhleri ve Sultan Veled’in âsarı ve sair ulumdan da bazı kitabı adiyedir. Ufak kıta’da güzel talik yazılı ve iyi resimli bir ala Hafız divanı vardır. Bir de Miri İmad’ın hattıyla bir risale.

Bikaç güne kadar Dedegân şehre göçeceklermiş. Kütüphane de hergün açık olacaktı.

Sahib Ata’ya gittim. Çini pencere üzerindeki beyti okudum :

پرستیدن داد کر پیشه کن
ز روز کدر کردن اندیشه کن

Cenuba doğru gitmek istedim. Sokak köpekleri av’ave şematetengizleriyle mani’ oldular.

35 inci gün Salı 12 Ağustos :

Meram’dayım. Mektubumu buraya kadar yazdıktan sonra saat onu geçerek Ateşbaz Veli ziyaretine gittim. Şehirle Meram arasında sivri sekiz köşeli bir türbedir. Kitabesi Fransızın kitabında var.

24 Ağustos Pazar :

Saray köyüne gittim. Sarayköyü takkeli “Tekyeli - Serpuşlu” dağın cenup eteğinde adı bir köydür. Saray Köyü Meram’dan ve şehirden bir buçuk saat mesafededir. Buraya med’üvven gittik.

Dâvete de ben sebep oldum. Dediler ki: Dağın tepesinde kal’a var. Geçen sene Naibi Sabık Esad Efendi gitmiş, Bir hayli çini bulmuş.

Ben de hükmettim ki bir kitabede olmalıdır. Kal'a da görülmeğe şayan bir eserdir.

Söyleyen zâte gidelim, dedim. Pekiyi, dedi. Çelebi Efendi Hazretleri de arzu buyurmuşlar.

Türbedar Efendi, memurinden bazı zevat, beraber gittik. Saat yedide türbedar Efendi (ki mübarek şayanı ihtiram salih bir zattır), İki Mevlevî Dedesi, bir rehber dağa tırmanmağa başladık. Kemâli suubetle bir saatte çıktık.

Dağın zirvesinde su var. Lâtif değilse de kabili şürbdür. İniş, çıkışdan daha külfetli oldu. İki üç gün bunun yorgunluğunu çektim. Ne de kitabe bulabildim. Kale duvarları yıkılmış.

27 Ağustos :

Musallaya gittim. Şeyh Şucaüddin türbesini ziyaret ettim. Oluklu mükellef bir kubbe altında gayet parlak mermer sanduka üzerinde kitabe :

چون شد شجاع الدين بحق
بادا جنان ماواى او
تاریخ نقل روح ان
داره بهشت به جای او

İndelhesab 945²³ ediyormuş.

28 Ağustos :

Mütevaffa Tahir Paşa konağında bulunan Lahdi atiki gördüm. Kabadır. Yemen'den develerle gelen kahveyi gördüm. Zira deniz kahve taamını bozduğundan berren gönderilip buradan şimendüfere veriliyor.

30 Ağustos :

Sarı Yakub ziyaretine gitimse de kapı kapalı idi. Debbağ tekkesine gittim, bayağı bir binadır. Kadınlarca mehali mübarekedendir.

Sırçalı mescidi gördüm. Mihrab kâmilin çini, gayet güzel bir eserdir.

1 Eylül :

Ateşbaz Veli'yi ziyaret ettim. Türbenin içinde bir levha üzerinde güzel bir Mustafa'yı Sanî tuğrası var.

²³ 945 (1538).

Yine bugün şehrin cenub cihetinde bulunan اقسنله ve Faruk Mescidlerini gördüm. Yalnız Faruk'da kitabe var. Anda da tarih yoktur.

Ameli Ramazan
Berkis

2 Eylül :

İstasyon civarında Hoca Fakih ziyaretine gittim; Kitabesi var. Yine bu civarda Şeker furuşu ziyaret ettim. Kitabe yok. Nümune çiftliğini gördüm. Böyle nümuneler olmasın. Nümunelik bir hâl yok.

Hoca
Hazelkabr

الشيخ الایل الکمل²⁴ العالم
العامل السالك الناميك
الفاضل العابد المحق
... الحمد²⁵ ...
قطب الشرق و الغرب الفقيه
احمد نورالله مضجعه
... في سبعة ثمانين و ستمائة²⁶

Türbenin kapısı camiin içindedir. Bunun az ilerisinde az harap bir cami' vardır²⁷.

²⁴ Yahud Elekmel.

²⁵ Okuyamadım, diyor.

²⁶ 687 (1288).

²⁷ 6 Eylül (1313, 1897) tarihli son mektubun son satırlarında diyor ki... Bu sene selin neticeci vahimesi olarak Meram'da sıtma pek çok. Geçenlerde iki üç gün kadar biraderi tuttu. Evvelki ve dünkü gün de biraz vücudu hakiri sarstı. Hamden Lillahi Taâla bugün, iyiceyim. Biiznillah, bir daha gelmez.